

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De actibus, vacante Sede, Capitulo permissis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

sustineantur, quæ determinatè & in specie reprobantur, *arg. can. Non estimemus, 13. q. 2. c. Si Sacerdos 2. de Offic. Ordin. Et l. Si unus 27. §. 3. ff. de Pactis*: postea tamen à Bonifacio VIII. etiam ipsæ, & quæcunque aliæ promissiones, ad beneficia vacatura viam directè vel indirectè sternentes, generaliter prohibitæ & irritatæ sunt, *c. Detestanda 2. in 6. quod, perverforum hominum ambitione & audaciâ cum tempore crescente, alienæ mortis captandæ consiliis expositæ etiam ipsæ viderentur, Francus in c. cit. n. 2. ubi Barbofa n. 1. & Wagnereck in c. Nulla cit. §. Ne verò.* Cui recentiori Juri modernæ temporis usus non derogavit; quia illis loquendi modis & Signaturis spes sola, non res sive alicujus beneficii vel collationis aut præsentationis ad id obtinendæ jus supplicantibus quæritur, ut indubitatè liquet ex eo; quod aliquando ad eundem canonicatum vel parochiam Signaturæ dentur pluribus; & cum

postea vacant, quandoque aliis conferantur, non obstantibus ejusmodi Signaturis, & appellatione etiam vel querelâ eorum, quibus antè fuisse promissa, poterant videri.

Rectè tamen in rem præsentem Wagnereck §. cit. advertit, Bonifacii VIII. didas promissiones irritantis Constitutionem & S. Synodi Tridentinæ, canonicos ad futuram præbendam recipiendi facultatem Episcopis & capitulis adimentis, decretum non ubique in rigore esse recepta; cum in pluribus Germaniæ nostræ Ecclesiis canonicos supernumerarios & futuras præbendas expectantes recipi, eorûmq; nomina Calendariis inseri videamus: & Consuetudinem, vi cujus in Ecclesia Salmantina duo canonici supernumerarii præbendas vacaturas expectantes recipiuntur, à Pio V. *Motu proprio confirmatam, testetur Barbofa in cap. 19. n. 3.*

TITULUS IX.

Ne Sede Vacante aliquid innovetur.

Occasione Collationis beneficiorum Ecclesiasticorum, Jure communi Episcopo competentis, præsentis Rubricæ agitur de potestate, quam Sede seu Prælatiura, præsertim Episcopali, vacante circa eadem aliæque Episcopalia jura Capitulum habet.

ARTICULUS I.

De actibus vacante Sede Capitulo permiffis.

SUMMARIUM.

1. Episcopalis Sedis vacatio diversimodè inducitur:
2. Eaque indulta Episcopatus administratio competis Capitulo;
3. Ut hoc

3. *Ut hoc non solum expresse sibi permissa:*
4. *Sed generaliter omnia expresse non prohibita possit:*
5. *Et proposita Rubrica Edicti Prohibitorii rationem habeat.*
6. *Saltem extra materiam Beneficialium.*
7. *Capitulum Vacante sede potest I. condere & revocare Statuta;*
8. *II. Exigere subsidium Charitativum.*
9. *III. Cognoscere de omnibus causis, ad Episcopale forum pertinentibus.*
10. *Etiā Heresicos, quando istius rei non sunt Exempti:*
11. *IV. In crimina & criminosos inquirere;*
12. *Et pro morum reformatione decernere Visitationem,*
13. *Etiā generalem totius diocesis:*
14. *Secundū aliquos DD. etiam Monasteriorum Monialium Exemplarum:*
15. *Quod ab aliis verisimilius negatur.*
16. *V. Ferre potest censuras &c. easque*
17. *Et plerasque irregularitates, delictō occultō contractas, relaxare:*
18. *VI. Varias Licentias concedere:*
19. *VII. Dispensare in Votis, Juramentis &c.*
20. *VIII. Sacerdotes ad excipiendas confessiones approbare &c.*
21. *IX. Titulorum beneficialium exigere exhibitionem:*
22. *X. Promovere executionem ultimarum voluntatum Piarum,*
23. *Hæcque aliquando commutare,*
24. *Et agere alia pertinentia ad Episcopi Ordinariam jurisdictionem.*

Episcolis Sedis Vacatio inducitur non solum morte Episcopi naturali: sed renuntiatione quoque, sive

istius Apostolicæ admittance, Depositione & Translatione: donec Ecclesiæ de alio Episcopo fuerit provilum, Glossa in *c. Si Episcopus 3. V. Mortem, de Suppl. neglig. in 6.* Imò & Captivitate; quamdiu enim Episcopus à Paganis, Hæreticis vel Schismaticis detinetur, & Ecclesiā suam administrare non potest, ejus Sedes & Ecclesiā pro Vacante, non quidem, ut prioribus casibus verè, sed fictè & civiliter habetur: eadēque ratio est diuturnæ absentia in locis ita remotis; ut Episcopus, qui nullò vicariò seu administratore constitutò ad ea se contulit, Ecclesiæ suæ administrationem neque gerere ipse, neque gerendam mandare seu committere aliis possit; cum hujusmodi absentia morti comparetur, Zabarella in *Clement. Unic. de Offic. Vicar. q. 18.* Laiman in *c. cit. §. Quare & Pirrhing ad Rubr. de Suppl. neglig. n. 16.* Quibus modis Episcopali aliave Sede vel Prælatūra vacante, sicut jurisdictionem & administrationem Episcopalem, Abbatialem &c. de Jure penes Capitulum residere, omnino exploratum: sic

Dubium &, non minus difficilis quàm præjudiciosa resolutionis, controversia inter DD. est, quænam causæ & negotia vi jurisdictionis & administrationis, eò tempore penes se residentis, pertractari à Capitulo possint.

Et Glossa quidem in *Clement. 1. V. 3. Capituli, de Hæreticis, Archid. in can. Pontifices, 7. q. 1. Panorm. in Rubr. bic, Lambert. de Jure paron. Lib. 1. p. 1. q. 2. art. 9. n. 2. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 2.* statuunt Regulam Negativam; ut vacantis Sedis tempore Capitulo prohibita generaliter sint, quæcunque ei specialiter concessa non reperiuntur: contra quos Affirmativam Regulam propugnant Navarrus *Consil. 44. de Electione n. 1.* Pavinus *de Offic. & Porest. Capit. sede vac. p. 1. pr. q. 1. n. 3. Gut.*

n. 3. Gutierrez *Q. D. Canon. Lib. I. cap. II. n. 10.* Molina *Tract. 5. de J. & J. disp. I I. n. 3.* Barbosa *in c. Illa 2. n. 3.* Fagnan. *in c. cit. n. 6.* Diana *p. 8. tract. 4. resol. 1.* Capitulo, vacante Sede, in exercitio jurisdictionis Ordinariae & rerum tam spiritualium quam temporalium administratione permiffa, afferentes, omnia, quae ei expresse prohibita non inveniuntur.

Illi ad Negativam Regulam praefendam moventur Primo generalitate propositae Rubricae, *Ne sede vacante aliquid innovetur*, simpliciter prohibentis; ut adeo a Capitulo circa ea, quae Ecclesiam istiusque praelaturam concernunt, innovari ac mutari nihil debeat aut possit: nisi ipsi à Jure expresse sit concessum. Secundò textibus *c. 1. ibi, Attendentes, quod sede vacante non debet aliquid innovari; cum non sit, qui Episcopale jus tueatur: & c. Illa 2.* ubi Honorius III. beneficia ad collationem Episcopi pertinentia à Capitulo conferri posse negans, eam reddit rationem; quòd *Nusquam inveniatnr cautum in Jure, quòd Capitulum fungatur vice Episcopi in collationibus praebendarum.* Tertio; quòd Capituli potestatem, dum illa vacat, generalem esse non fuerit necessarium; cum, si in iis, quae à Jure specialiter indulta non sunt, aliquid innovari expediat, ad sedem Apostolicam recurri, ab eaque licentia impetrari valeat, *arg. c. Unic. de Cleric. Egrot. in 6.* neque etiam utile; cum administrationis concessio generalis Capitulo ansam praebet electionem novi praelati protelandi, cum damno Ecclesiarum & periculo animarum, *c. Ne pro defectu 41. de Electione.*

His autem, & mihi quoque, Affirmativam varii textus Juris persuadent; cum ea non obscure desumatur ex *c. His qua 21. c. Cum olim 14. de Majorit. & Obed.*

& c. 1. eadem Rubr. in 6. ex quorum, & praeterim postremi istius textus, dispositione Capitulum in iis, quae praelato competunt, succedit, praeterquam in aliquibus specialiter exceptis: *& ex c. Si Episcopus 3. & c. fin. de Supplend. neglig. in 6.* ubi, sede propter Episcopi captivitatem fictè, & per ejus mortem verè vacante, administratio in temporalibus & spiritualibus Capitulo aperte adstruitur: nisi Ecclesiae à sede Apostolica aliter provideatur. Idem non minus clarè supponit S. Synodus Trident. *Sess. 24. cap. 16. de Reformat.* ex cujus decreto Capitulum sede vacante decernere debet Oeconomum, qui temporalia, & Officiale seu Vicarium generalem constituere vel existentem confirmare, qui spiritualia nomine Capituli, ac proinde generaliter & quoad omnia non prohibita, administret. Id ipsum suadet ratio; quia Regula sive universalis propositio desumenda est ex pluribus: multò autem plura de Episcopi potestate Ordinaria, dum Sedes vacat, Capitulum potest, quàm ei prohibita reperiantur. Accedit; quòd generalis ejus administratio expediat Ecclesiae; ne, dum vacat, ipsa in rebus suis, & animae etiam patiantur detrimentum, ut rectè observat Pavinus *cir. 9. l. n. 3.*

Neque periculum est; ne ex potestatis sibi competentis amplitudine Capitulum ansam accipiat electionis negotium protelandi; cum à Jure praerogatum ei sit trium mensium ad Ecclesiam Cathedrali vel Regularem: ad Secularem autem Cathedrali inferiorem sex mensium tempus; ultra quod si Capitulum electionem Praelati, cessante legitimo impedimento, differat, eligendi potestate, propter ipsius negligentiam ad superiorem devolutà, pro ea vice privatur, *can. Obeuntibus 35. dist. 63. c. Ne pro defectu vit. & c. Nulla 2. de Concess. praeb.*

Neque

5. Neque adversatur præfens Rubricæ quia habet se instar Edicti Prohibitorii: quò quæcunque, ac proinde quæcunque Rubricæ illi subiectis aut aliis Juris textibus expressa & prohibita non reperiuntur, permiffa censentur, c. *Cum apud 23. de Spons. & marim. & l. Mutus 43. §. 1. junctâ Glossâ V. Edictum ff. de Procurat. Hostienf. in summa de Spons. & marim. n. 9. pr.*

6. Haud paulò difficilior est c. *De illa cit.* textus: satis tamen expeditæ & in Jure etiam fundatæ sunt duæ ejus expositiones. Una Fagnani in c. *cit. n. 6.* eò traditam Regulam retringentis ad provisionem beneficalem, in qualibet dioecesi de Jure soli Episcopo competentem, *can. Nullus omnino, 16. q. 7. c. Admonet 4. de Renunt. c. Ex frequentibus 3. de Institut. & c. Cum ex injuncto 12. in fine, de Hæreticis*, ibi, *Ad cuius*, Episcopi, officium iam institutio quàm desitutio Sacerdotum noscitur pertinere. Unde, cum beneficiorum collationem sede vacante Capitulo competere, nusquam cautum in Jure reperiatur, hæc ipsi meritò negatur, juxta c. *illa cit.* Altera aliorum, eandem Regulam retringentium ad Episcopatus vacantis jura & fructus, qui ex speciali dispositione Juris custodiri ac servari debent successori, *can. Hac hujus, 12. q. 2. & Cum Vos 2. de Offic. Ordin. & c. Quia sæpe 40. de Elect. in 6.* & propterea, si servari possint, alienari sede vacante generaliter prohibentur: à qua prohibitione, respectu jurium & fructuum quidem generali (sed exceptione à Regula, Episcopatus vacantis administrationem Capitulo multò generalius concedente) cum collatio beneficiorum, quæ inter Episcopalis dignitatis fructus numeratur, Glossâ in c. *Cum olim cit. V. Capitulo*, excepta nusquam reperiatur, Capitulo meritò negatur: quantumvis aliàs generalis & in

Jure fundata sit Regula, Capitulo ea, quæ potestatis Ordinariæ sunt, & ipsi specialiter prohibita non reperiuntur, permittens.

Sede itaque Episcopali per prælati obitum, renuntiationem, depositionem verè, vel per ejus captivitatem &c. fictè vacante, Capitulum juxta Regulam hætenus stabilitam potest

7. Primò condere statuta dioecelana: dummodo iis Dignitati vel Mensæ Episcopali non præjudicetur, ut dictum *Lib. 1. tit. 2. n. 25.* cujusmodi statuta vacante sede condita, licet totam dioecesin obligandi vim planè obtineant, Episcopus tamen, cujus confirmatione sedes impletur, illa perinde, ut ab antecessoribus suis condita, revocare potest; cum enim par in parem imperium & potestatem non habeat, c. *Innotuit 20. V. Quamvis, de Elect. & l. Nam & Magistratus 4. ff. de Recept. arbit. à successore revocari ex justa causa etiam licitè possunt, à quocunque antecessore, ut ad tempus etiam Capitulum est, condita statuta, Navarrus Manual. cap. 25. n. 74. in fine Suarez Lib. 6. de LL. cap. 15. n. 8. & Molina cit. disp. 11. n. 7.*

8. Secundò, ex manifesta & rationabili causa exigere subsidium Charitativum, Glossâ in c. *Cupientes, 16. V. Aliunde, de Elect. in 6.* Bellenz. *de Subsid. Charit. q. 7. & Azor p. 1. Instit. Lib. 9. cap. 14. q. 5.* quorum tamen ille *q. 47.* iste *q. 7.* rectè Capitulo negant potestatem condendi statutum, quò tale subsidium in futurum ex parte minueretur; quòd Episcopalia jura minuendi omni careant potestate: sed ea omni ex parte illæsa conservare teneantur, *arg. Rubr. c. 1. & c. fin. hic.*

9. Tertio, cognoscere de omnibus causis, ad Episcopale forum pertinentibus, etiam Beneficialibus, Decimalibus, Ma-

trimoni-

rimonialibus & Criminalibus; quantumvis enim hæc non inferiorum iudicio, sed Episcopi tantum examini & jurisdictioni relinquenda afferantur à Trident. *Sess. 24. cap. 20. §. Ad hæc, de Reformat. Synodali* tamen hoc decretò Capitulum non excluditur; quia decretò isto excluduntur soli inferiores; Capitulum autem, vacante sede, non inferius Episcopo, sed ei propter jurisdictionem Episcopalem Ordinariam penes se residentem, quoad casus specialiter non exceptos, par est; ac proinde etiam Criminales & Matrimoniales causas, Episcopali jurisdictioni subiectas & specialiter non exceptas valet pertractare, *Quaranta Summa Bullar. V. Capitulum sede vac. q. 5. cit. Pavinus p. 1. q. 10. & Diana tract. 4. resol. 22.* & superior, etiam Apostolicus legatus de eis in prima instantia cognoscere, & ad partes ex domiciliis suis evocandas monitoria decernere non potest, vigore decreti Trident. *Sess. 24. cap. 20. de Reformat.* quia iudicium hoc Episcopo competit jure Ordinario: quò competentia sede vacante penes Capitulum residere, jam est dictum. Ex his

10. Dubium nascitur, an sede vacante Capitulum cognoscere etiam valeat de crimine hæreseos: in quo Marian. Socinus in *c. Ad abolendam 9. de Hæreticis n. 44.* & Zabarella in *Clement. 1. §. Duo, de Hæretic. n. 60.* Affirmativam sustinent indiscriminatim. Melius tamen ab aliis discrimen statuitur inter subditos dicecesanos & exemptos; cum, Episcopali sede vacante, Capitulum verisimilius in illos duntaxat, non etiam in hos, quando criminis hæreseos rei aguntur, procedere valeat: licet Episcopus procedat in utroque. Ratio est; quia sede Plena Episcopus in illos, sive subditos tantum suos, jure Ordinario: in hos autem sive exemptos merè Delegatò jure procedit, *c. cit.*

in cuius sine Lucius III. *A lege*, inquit, *diocesana jurisdictionis exempti in his, qua sunt contra Hæreticos instituta, Episcoporum subeant iudicium; & eis hac in parte tanquam à sede Apostolica delegatis (non obstantibus libertatis privilegio) obsequantur.* Capitulum autem sede vacante Episcopo in iis tantum, quæ jure Ordinariò competunt, succedit. Ita Pavinus in *c. cit. n. 17.* ubi Joan. Andr. n. 15. Decianus *Tract. Criminalis Lib. 5. cap. 21. n. 14.* Farinac. *Prax. Criminal. q. 186. n. 181.* & cit. Diana *resol. 37.* ubi, quamvis hæc de Jure stricto ita sint, praxin tamen pro Capitulo stare, monet.

Quartò, in crimina & excessus, uti & in delinquentes de illis diffamatos aut iudiciis gravatos procedere per viam Inquisitionis, & de criminibus atque excessibus convictis commeritas penas infligere, Frid. de Senis *Consil. 16. n. 1. in fine & Barbosa de Canon. §. dignit. cap. 42. n. 102.* Unde

Dubium oritur primò, an vacante sede Capitulum pro morum reformatione constituere valeat dicecesis Visitatorem: quod cum Imola in *c. 1. hie & Joani Monach. in c. fin. de Suppl. neglig. in c. d. n. 5.* negant Boërius *decif. 2. n. 29.* & Fuscus *Lib. 1. de Visit. cap. 2. n. 20.* Movetur Jure & ratione: & ex illo quidem allegant *c. fin. cit.* cujus pr. Bonifacius VIII. *Ecclesia*, inquit, *Cathedrali Visitator ab alio quam Romano Pontifice dari non potest:* quò non minus clarus est textus *Is cui 42. de Elect. in 6.* ubi idem Papa soli sedi Apostolicæ competere, ait, dare Ecclesiæ administratorem in spiritualibus & temporalibus, sicut est ejus Visitator generalis. Rationem reddunt partim; quia Capitulum, sede Vacante, tantum potest necessaria. Glossa in *Clement. 1. de Hæret. V. Capituli & Pavinus p. 1. cit. p. q. 7. n. 7.* Visitatio autem dicecesis adeò

necessaria

necessaria non apparet, ut differri nequeat in tempus plenae sedis futurae. Joan. Monach. l. cit. partim verò; quia, si Capitulum deputare possit Visitatorem, ab isto exigi possent procurationes debitae ratione Visitacionis, c. *Cum ex officio* 16. de *Prescript.* & c. *Procuraciones* 23. de *Censibus*: procuraciones autem visitatori, à Capitulo deputato, praestari non possunt; cum c. *Conquerente* 16. de *Offic. Ord.* numerentur inter fructus Episcopales, qui reservandi sunt futuro successori, c. *Cum Vos* 4. in *sine Rubr. cit.*

13. Statuendum tamen omnino est, vacante sede ad correctionem morum decerni à Capitulo posse visitationem, quàm non solum specialiter in particulare aliquod & in publicum dioecesis damnum vergens crimen, aut in particularem personam procedatur, sed etiam generaliter, crimine & persona particulari non expressis, correctio morum promoveatur: & ad hanc obeundam personam idoneam decerni, ut cum *Glossa V. Capituli cit.* & *Panormit. in c. Cum olim cit. n. 2. dub. 4.* defendunt *Sylvester V. Capitulum n. 3. Pavinus cit. q. 7. à n. 1. Tuschus Practic. V. Capitulum concl. 56. n. 12. Molina cit. disp. 11. n. 7. & Barbosa in c. fin. cit. à n. 3.* Ratio solida est; quia, sede vacante, penes Capitulum residet iurisdictio Episcopalis, praesertim necessaria tota, praeter casus iure specialiter exceptos; Visitatio autem, per se aut etiam per deputatum Visitatorem obeunda, pertinet ad iurisditionem Episcopalem Ordinariam ac necessariam; cum fiat ex necessitate iuris, *an. Relata, 10. q. 1. & c. Mandamus 6. de Offic. Ordin.* litque fere praecipuum remedium, extirpatis erroribus sanam doctrinam inducendi & confirmandi, abusibus & pravis moribus sublatis clerum ac populum reformati, cultumque divinum & animarum spirituale bonum promq-

veni, *can. Unic. dist. 85. c. 1. §. Sane, de Censibus in 6. & Trident. Sess. 24. cap. 3. §. Visitacionem, de Reformat.*

Neque Resolutionem hanc convellunt contra eam allegati textus; quia imprimis utroque sermo est de Visitatore, qui administrator generalis in spiritualibus ac temporalibus est totius Episcopatus: non de eo, cui dioecesis Visitatio committitur ad solam morum reformationem, ut utriusque lectio planum reddet. Deinde; quia c. *fin. cit. principio* Visitatorem constituendi facultas Capitulo non negatur, sed solummodo deceditur, Ecclesiae vacanti, Capitulo invitò, Visitatorem dari à solo Apostolico, & nullo alio, superiore posse extra casum, quò administrationem Capituli negligenter & malè gerit: quò etiam casu illius deputatio soli Archiepiscopo, vocatò Capitulo praviàque cognitione, permittitur; cum enim huiusmodi Visitatori concedatur, quod communi iure competit Capitulo, hoc nullum constituyente & inauditò Visitatorem deputare potest solus Papa, qui solus supra Jus est, *Vivianus in c. cit. pr.* Quin proprio Capitulo Visitatorem constituyente, nec malè, allegatur c. *fin. cit.* cum enim istius *V. Nisi forte*, Capituli defectum supplendi & Visitatorem deputandi facultas Archiepiscopo adstruatur casu, quò Capitulum negligenter & perperam administrarit, non obscurè insinuat ac supponitur, sede vacante penes ipsum Capitulum, sicut administrationem in spiritualibus ac temporalibus, sic & Visitatoris deputationem originaliter residere; cum in quovis negligente originaliter resideat munus, quod, eò negligente, per alium suppletur, c. *Sicut 2. c. licet 3. Sc. Rubr. cit. & c. Nulla 2. de Concess. praeb.*

Non magis urget textus *Is cui cit.* quia isto difertè agitur de administratore cum plena & libera potestate omnia (ex-

cepta alienatione) exequendi, quæ potest Episcopus confirmatus: quæ omnia exequi cum nequeat ipsum Capitulum, cum ejusmodi plena ac libera potestate Visitatorem dare non valebit; quia nemo plus juris in alium transferre potest, quam ipse habet, *Reg. Nemo 54. ff. & 79. in 6. Pirrhing ad Rubr. de Suppl. neglig. n. 24. in fine.*

Minori, quam textus, vi possent rationes. Prior, cum; quia non raro in mora periculum est, præsertim si à Visitatione ultima longius tempus lapsum sit, & non appareat, Ecclesiæ de Pastore proximè providendum, Barbofa *cit. cap. 42. n. 70.* tum verò; quia sede vacante à Capitulari Visitatore aliquando deteguntur ac reformantur, quæ illà plenà ecculta vel intacta fuerunt. Posterior; quia fructus Episcopales sunt solæ procuraciones, præstantæ Episcopo dicecesin visitanti per se: non etiam, quæ aliis visitationem obeuntibus exhibentur; tales enim ipsis Visitantibus cedunt, *c. Procuraciones cit. ubi Glossa V. Personaliter & Panormit. n. 5.* cum, qui præstat Visitationis officium, recipere debeat beneficium procuracionis, Hostiens. *V. Personaliter cit. & Pirrhing ad Rubr. de Censibus num. 68. in fine.*

14. Dubium secundò & difficilis resolutionis controversia est, an Capitulum visitare etiam valeat monasteria Monialium exempta; quantumvis enim hujusmodi monasteriorum visitatio Episcopo, tanquam sedis Apostolicæ delegato, committatur, *Clement. fin. de Statu Monach. & à S. Synodo Trident. Sess. 25. cap. 9. de Regular. atque idcirco, eam ad Capitulum non transire, statuendum primò occursum videatur; quòd ad hoc generaliter non transeat ea, quæ jure solum delegatò Episcopis competere dignoscuntur: non desunt tamen magni nominis Docto-*

res, qui monasteria illa Visitandi potestatem vacante sede Capitulo adstruant cum *Rodriquez Tom. 1. Regular. q. 6. art. 9. Molina cit. disp. 11. n. 8. & Moneta de Commutat. ult. Volunt. cap. 5. n. 23.* & ex iis, quæ Episcopo tanquam delegato Apostolico competunt, eas solum causas & negotia ad Capitulum transire negant, quæ Episcopis sub nomine dignitatis in particulari committuntur; cum enim Capitulum Episcopus non sit, talem delegationem ad solum Episcopo in dignitate successorem, non etiam ad Capitulum, transire haud agrè concedunt. Ea verò, quæ Episcopis, tanquam sedis Apostolicæ delegatis, committuntur à Jure; ut ex officio & munere suo ipsis, præsertim in eorum, in quos delegata jurisdictio exercenda est, vel in Ecclesiæ aut aliorum bonum competant, per quamdam Episcopiam ad Capitulum transire volunt, nisi apponatur aliquid, quò hujusmodi transitus impediatur. Rationem reddunt quia talia eò ipsò, quòd Episcopali muneri à Jure & in perpetuum annexantur, ad Ordinariam jurisdictionem Episcoporum in posterum pertinere videntur. Cum ergo exemptorum monasteriorum Monialium Visitatio Episcopali muneri ab ipso Jure & perpetuo annexa fuerit *Clem. fin. & cap. 9. cit.* ea quoque instar aliorum causarum, ad Ordinariam Episcopi jurisdictionem pertinentium, vacante sede ad Capitulum transibit, *vigore Clem. & cap. 9. cit.* cum verisimile non sit, Concilii mentem fuisse, ut exempta Moniales vacantis sedis tempore totò gubernationis tam salubri præsidio carerent.

Sed, licet consideratio hæc Affirmati-
væ non leve patrocinium præstet, Jure tamen spectatò, exemptarum Monialium Visitationem vacante sede ad Capitulum transire, cum *Frid. de Senis Consil. 291. verisimilius negant cit. Pavinus p. 1. q. 7. Garcias*

Garcias p. 5. de Benefic. cap. 7. n. 45. Tufchus V. Capitulum cit. conclus. 56. n. 50. Diana cit. tract. 4. §. Sed bis. Barbosa alleg. 73. n. 25. & alii, Rotæ decisionibus in eam rem allegatis. Ratio est; quia potestas à Papa alicui sub nomine dignitatis delegata non transfertur ad eos, qui tali dignitate carent: visitatio autem Monialium exemptarum à Papa Episcopis delegata est sub nomine dignitatis; ut eam obeundò non jurisdictionem suam Ordinariam, sed delegatam à Papa, istiusque autoritate & nomine exerceant.

Neque generaliter ea, quæ Episcopis à Jure & perpetuò committuntur, indiscriminatim jurisdictionis eorum Ordinariæ sunt; quia id verum solummodo est, quando simpliciter, & non tanquam delegatis Apostolicis committuntur; cum enim ita à Papa commissa nunquam propriò: sed alienò, scilicet ipsius Papæ committentis jure, autoritate & nomine semper pertractentur, ad jurisdictionem Episcoporum Ordinariam non pertinebunt, per tradita Lib. 1. tit. 29. n. 9.

Neque propterea vacantis Sedis tempore malè consultum est Monialibus exemptis; cum eò tempore visitari queant à Prælatiis suis exemptis, à Legatis à latere & fere ab aliis cum talium potestate Missis; imò, si necessitas urgeat, ab ipso Capitulo ex jurisdictione sua Ordinaria: sicut ex ista illas visitare urgentis necessitatis casu Episcopus potuit, antequam potestatem à Jure delegatam obtineret, cit. Garcias n. 47. Diana §. Ex bis, & Fermosin Tract. 1. q. 22. n. 3.

16. Quintò, vacante Sede ferri à Capitulo possunt excommunicationis aliæque censuræ, c. Ad abolendam 9. de Hæreticis: depositionis, aliæque poenæ Ecclesiasticæ, & Cessatio à divinis im-

poni, arg. c. Unic. de Majorit. & Obed. cum in omni jurisdictione, specialiter non excepta, Episcopo succedat: istiusque non vicarius sit, sed successor, Glossa in c. cit. V. Impertiri, Panormit. in c. Cum olim cit. not. 1. & Frid. de Senis Consl. 30. n. 6. Ex qua ratione & c. cit. textu illi etiam competit absolutio à censuris, tam à Jure quam ab homine latis, omni casu, quò absolutionem impertiri jurisdictione suâ Ordinariâ Episcopus potest, adeò; ut, sicut Episcopus, c. Pervenit 17. de Sent. excom. sic etiam Capitulum ab excommunicatione, levi percussione clerici contractâ, absolvere, Glossa in c. Unic. cit. V. Juris, in Addit. & Diana cit. tract. 4. resol. 12. pr. & dispensare etiam valeat in irregularitatibus ac suspensionibus, provenientibus ex delicto occulto: exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & aliis ad forum contentiosum deductis, Trident. Sess. 24. cap. 6. de Reformat. Suarez de Censuris disp. 32. §. 2. n. 4. Piafec. Prax. Episcop. p. 2. c. 1. n. 16. Garcias p. 5. de Benefic. cap. 7. n. 41. cit. Diana resol. 7. & Barbosa cap. 42. n. 82. quòd, licet ea dispensandi facultas cap. 6. cit. specialiter concessa sit Episcopis, his tamen competat Jure communi, & pertineat ad Episcopalem jurisdictionem Ordinariam, vacante Sede penes Capitulum residentem.

17. Sextò, idem dispensare valet in denuntiationibus matrimonialibus, & assistere hujusmodi contractibus: uti & dare licentiam his assistendi aliis sacerdotibus, juxta Trident. Sess. 2. cap. 1. de Ref. matr. Sanchez Lib. 3. de Matrim. disp. 28. n. 5. & Gutierrez de Matrim. cap. 66. n. 9. novitiis de bonis suis disponendi, juxta ejusdem Concilii Sess. 25. cap. 16. de Regular. cit. Diana resol. 53. aliis, jussu causâ poscente, in-

X 3

gredien-

grediendi monasteria monialium, & his ex illis egrediendi, *Sess. cit. cap. 5. de Regular. Palao Tract. 16. disp. 4. p. 9. n. 10. & p. 10. §. 2. n. 2. cit. Diana resol. 49. & Barbosa alleg. 102. n. 28. in fine*: clerico subito ex peregrinationis aliave justa causa à loco beneficii ad tempus recedendi, imò & perpetuò ad aliam dicecesin transeundi, *cit. Panormit. in c. Cum olim, n. 2. & Pavinus p. 1. q. 8. n. 1.* ædificandi Ecclesiam & fundandi beneficium Ecclesiasticum, etiam; ut ædificans ac fundans in iis acquirant jus Patronatus, ut cum *cit. Pavino p. 2. q. 5. n. 5. & Viviano p. 1. de Jure patronat. lib. 2. cap. 1. n. 12. contra Steph. Gratian Discept. forens. cap. 303. à n. 10. sustinent cit. Garcias cap. 7. n. 79. Barbosa alleg. 70. n. 23. & Diana resol. 54.* quòd talis licentiæ concessio actus sit jurisdictionis Ordinariæ Episcopalis, *Calderin. de Jure patronat. Consil. 3.*

19. Septimò, dispensare in votis & juramentis, non tamen in reservatis; in petitione debiti conjugalis; in observatione festorum ac jejuniorum, & aliis casibus, quibus ob difficultatem recursus ad Sedem Apostolicam dispensatio Episcopo est permessa: uti & cum illegitimis ad beneficia simplicia & Ordines minores; quòd hæc etiam potestas Episcopo communi Jure competat, *c. 1. de Filiis presbyt. in 6. & Capitulo nuspian de negetur.* Ratio omnium est; quòd, si ea Capitulo permessa non essent, dicecesibus vacante Sede satis consultum non esset; cum dispensationem in prædictis frequenter exposcat necessitas aut magna utilitas subditorum, *cit. Molina disp. 11. n. 5. Diana resol. 23. & 45. & Barbosa cap. 42. n. 81.*

20. Octavò, approbare & exponere sacerdotes pro excipiendis pœnitentium confessionibus, usque concedere facultatem

absolvendi à peccatis ac censuris Episcopo reservatis, *cit. Molina n. 5. & Barbosa n. 64.* uti & ejusmodi facultates & approbationes, etiam ab Episcopo vivente obtentas, revocare, *cit. Diana resol. 40.* ubi restè advertit, generali approbationis revocatione non affici Religiosos Mendicantes; & si istorum mentionem faceret expressam, nullius esse momenti; quòd, ne ipsorum approbatio Episcopalis, vacante Sede, revocari à capitulo valeat, muniti sint privilegio Apostolico, indultò à Clemente IV. cui à S. Synodo Trident. *Sess. 23. cap. 15. de Reformat.* non derogatum ostendit.

Nonò, clericos beneficiatos subditos suos compellere ad ostendendos titulos suorum beneficiorum; & si duo vel plura incompatibilia simul obtineant, ad exhibendas legitimas dispensationes, super pluralitate impetratas; licet illa triennio pacificè possederint, *Glossa in Reg. 1. V. Obtrineri*; quòd, licet Regula de Triennali possidere non solum tertius, possessorem super beneficio inquietans, sed ipse etiam Ordinarius excludatur, per tradita *Lib. 2. tit. 26. n. 115.* ab isto tamen tituli exhibitio exigivaleat; ut constat de bona fide possessoris; & an titulum habeat coloratum, sive beneficium ab eo, ad quem pertinet, acceperit, ut *ibidem* dictum, & rectè notat *Lugo Tract. de 1. & 1. disp. 7. n. 110.*

Decimò, sicut Episcopus, *c. Nos quidem 3. de Testament. sic & Capitulum*, vacante sede, compellere valet executores testamentorum; ut pias defunctorum voluntates exequantur, & executionis peractæ reddant rationes: quas etiam exigere potest ab administratoribus Piorum locorum, *cit. Diana resol. 24. & Barbosa cap. 42. à n. 75. & ipsas etiam defunctorum voluntates, justà causâ possente,*

scnte; commutare iis casibus, quibus illas jure Ordinario commutare Episcopus potest. Secus est illis casibus, quibus voluntates illas Episcopus commutat jure delegationis seu commissionis Apostolicæ; cum tales ad Capitulum non transeant: sed, si factæ expressò nomine personæ, cum ista expirent: si autem factæ sint sub nomine dignitatis, ad successorem cum ista transmittantur, & Quoniam 14. de Offic. deleg. ut ad hanc Rubr. à n. 80. dictum est, & cum Moneta de Commutat. ult. volunt. cap. 5. n. 427. tradit cit. Diana ref. 34.

24. Demum generatim facere, vacante sede, Capitulum potest cætera, quæ vi jurisdictionis suæ Ordinariæ Episcopus potest, & à laudatis Pavino à p. 1. q. 3. Molina disp. 11. à n. 4. Diana Tract. 4. à resol. 4. Barbosa Jur. Eccles. lib. 1. cap. 32. à n. 62. & Ferosino Tract. 1. de Capitul. sede vac. à q. 1. latè declarantur.

ARTICULUS II.

De actibus Vacante Sede Capitulo interdictis,

SUMMARIUM.

- 25. Potestas Capituli Vacante Sede vèriè restricta est:
- 26. Ex I. quidem nequit conferre beneficia,
- 27. Spectantia ad solius Episcopi liberam collationem:
- 28. Nisi ea debita certis personis,
- 29. Devoluta, vel dimissa ex causa Permutationis,
- 30. Vel eorum collatio per accidens Capitulo sit permissa.

- 31. II. Secundùm aliquos admittere resignationes;
- 32. Quarum admissio verius Capitulo competit.
- 33. III. Decernere beneficiorum uniones:
- 34. Quas faciendi potestas illi rectè adstruitur.
- 35. IV. Supprimere Canonicatus & Præbendas:
- 36. V. Alienare res Ecclesiasticas,
- 37. Si ea immobiles vel pretiosæ sint,
- 38. Et non urgeat casus valde magna necessitatis:
- 39. VI. Easdem ab Episcopali ad Capitularem Mensuram transferre:
- 40. VII. Super iisdem rebus subire iudicium:
- 41. Nisi res pertineant ad solius Capituli administrationem,
- 42. Vel urgeat notoria necessitas:
- 43. VIII. Licentiam Ordinandi vel literas Dimissorias dare subditis, non archidiaconis:
- 44. IX. Concedere Indulgentias:
- 45. X. Novum monasterium adificandi licentiam dare:
- 46. XI. Facere, qua Episcopo ex Privilegio,
- 47. XII. Vel ex delegatione Apostolicæ competunt.
- 48. Jurisdictio Episcopalis à Capitulo per Vicarium exercetur.
- 49. Temporalia administrantur per Oeconomum,
- 50. Et alios Officiales constitutos.

Firmata hæcenus & exemplis illustrata Regula, de Ecclesiæ administratione, sede vacante, Capitulo competente, generalis quidem: at non perpetua est; cum Jure prodiatæ reperiantur ab ea non pauca exceptiones & casus, quibus ea Capitularis ad-